

BROEDSEIZOEN KERKUIL 2015 NVWG DE GRUTTO

Na het geweldige broedseizoen 2014 met een record aantal uitgevlogen jongen en de daaropvolgende zachte winter waren de verwachtingen voor 2015 hoog gespannen. Het recordaantal uitgevlogen jongen zou een flinke boost moeten geven aan de broedpopulatie. Maar de natuur is soms onvoorspelbaar en het waren de muizen of liever gezegd de afwezigheid van muizen die het broedseizoen 2015 zouden bepalen.

Allereerst is de muizenstand bepalend voor start van broedseizoen. Anders dan bij de meeste uilen, wordt het begin van het broedseizoen bij kerkuilen niet door de kalender of een vroeg voorjaar bepaald, maar is de voedselsituatie de bepalende factor. Kerkuilen zijn voedsel-specialisten en muizen prijken torenhoog op het menu waarbij de beschikbaarheid dan ook bepalend is voor de aanvang en het verloop van het broedseizoen.

De voortekenen in de winter en het hele vroege voorjaar wezen hier niet op, maar een koud voorjaar heeft waarschijnlijk een grote wissel getrokken op de muizenstand. In Twente werd in april op 17 dagen vorst aan de grond gemeten met op 28 april ruim negen graden onder nul. Ook mei verliep koel terwijl in juni op negen dagen vorst werd gemeten. Wellicht dat door de langdurige kou het muizenbestand zich niet heeft kunnen ontwikkelen en de gevolgen hiervan vonden wij dan ook weer terug in de broedgevallen van de kerkuil.

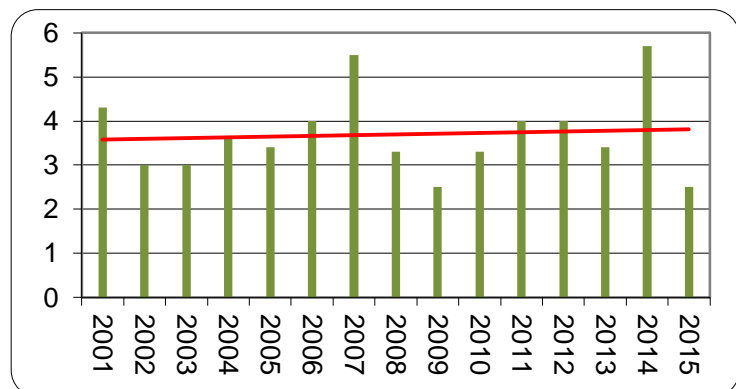
Broedseizoen 2015:

In de grafiek het aantal uitgevlogen jongen per broedsel van jaargang 2005 tot en met 2015. Het aantal van 2,5 uitgevlogen jong per gestart broedsel in 2015 was samen met 2009 het laagste van de afgelopen tien jaar.

Zoals vermeld waren de verwachtingen aanvankelijk hoog gespannen. Naast de aanwezige broedparen moest het record aantal aan jongen dat in 2014 was uitgevlogen ook een nestkast vinden om zelf een broedsel te starten. Gaandeweg het voorjaar rees echter het vermoeden dat de enorme muizenpopulatie uit 2014 was gedecimeerd. Het is een bekend gegeven dat na een uitzonderlijk goed muizenjaar het jaar erop de stand behoorlijk kan inzakken. De kerkuil past zich hierop aan door minder eieren te leggen of zelfs helemaal niet overgaan tot de eileg.

Bij veel kashouders was er twijfel of de nestkast wel bezet was en de eerste controles begin juni waren niet bemoedigend. Verschillende kasten waren leeg of we troffen wel een broedpaar maar geen broedsel aan. In de kasten met een broedsel zaten de uilen nog te broeden of er waren nog kleine jongen. Slechts in enkele kasten zaten ringbare jongen. Om de broedende kerkuilen niet onnodig te storen werden verdere controles twee weken uitgesteld.

De eerste jongen werden half juni geringd waarbij de jongen zes weken oud bleken te zijn. Teruggerekend begonnen de eerste kerkuilen begin april een broedsel.

De laatste broedsels werden in augustus geringd waarbij de start van het legsel begin juni was.

Dat geeft aan dat het tijdstip en daarmee de omstandigheden om een legsel te beginnen per broedplek verschillend waren. Uiteindelijk waren van de circa 150 nestkasten er 38 bezet. Van vrijwel alle broedsels waren legsels klein en dat is vaak al een eerste indicatie voor een minder goed seizoen. Vervolgens waren er vijf broedparen die door voedselgebrek de broedperiode niet hebben afgemaakt en het legsel hebben verlaten. Bij de broedparen die de broedperiode wel hebben afgemaakt, was het aantal jongen gering. Nesten met drie uitgevlogen jongen waren in de meerderheid en het hoogste aantal jongen waren de broedsels met vier jongen. Het aantal uitgevlogen jongen was fors lager in vergelijking met 2014 maar ook in vergelijking met alle voorgaande jaren.

Opmerkelijk:

Hoewel de broedsels klein waren, was de conditie van deze jongen in veel kasten opmerkelijk goed, zelfs vaak boven gemiddeld. Aan muizen was er, op dat moment althans kennelijk geen gebrek. In de hiernaast afgebeelde grafiek is het gemiddeld aantal jongen van de laatste 16 jaar weergegeven.

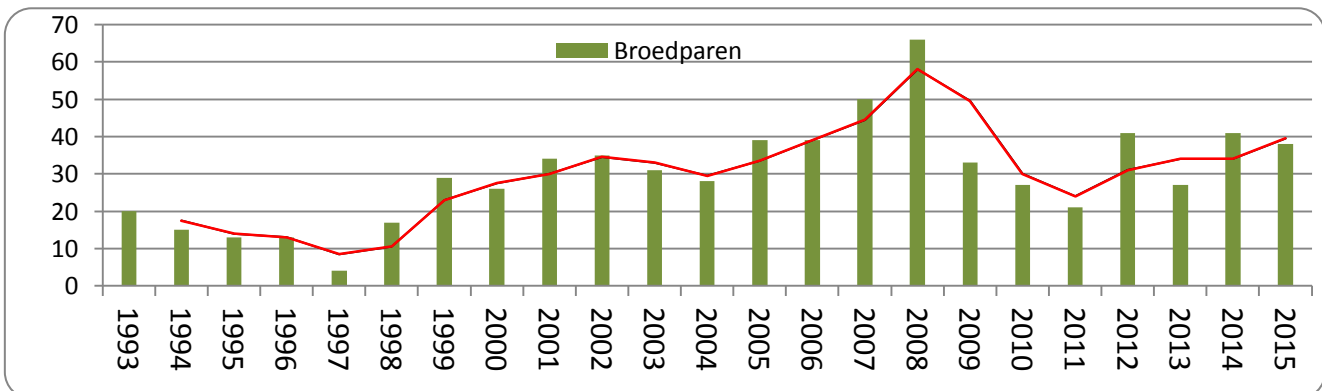
Het gemiddelde van 2,5 uitgevlogen jong per gestart broedsel was samen met 2009 het laagste dat we tot heden hebben gehad. Maar op zich is het een natuurlijk ritme van goede en slechtere jaren en gezien over een lange reeks van jaren is het aantal jongen, met uitschieters naar boven en beneden, redelijk constant. Uit de 36 van de 38 broedsels vlogen totaal 91 jongen uit. Twee legfels konden niet op uitkomst worden gecontroleerd. Broedparen met een tweede broedsel hebben we in tegenstelling tot 2014 niet gehad.

De conditie van de jongen is te bepalen door de vleugellengte af te zetten tegen het gewicht. Dit jong op de weegschaal is een van de drie jongen uit de kerkuilkast van de fam. Bouhuis in Albergen. Alle drie jongen waren uitzonderlijk zwaar en dit jong woog 454 gram, meer dan 100 gram boven de norm.

Broedparenverloop:

Het gebied waar we als vereniging de nestkasten controleren omvat een groot deel van de gemeentes Tubbergen en Dinkelland, evenals enkele delen van de omringende gemeentes. De wisselende omstandigheden per jaar waarin de kerkuil het broedseizoen beleeft, zijn duidelijk af te lezen uit onderstaande grafiek. Vanaf de jaren negentig daalde het aantal broedparen tot een dieptepunt in het muizenarme jaar 1997. Herstel volgde rond en na de eeuwwisseling toen we in onze regio weer jaarlijks 30 geregistreerde broedgevallen konden noteren.

Langzamerhand liep het aantal broedgevallen op tot en met 2008. Het jaar ervoor, het fantastische kerkuilenjaar 2007, was een uitbundig muizenjaar met een record aantal uitgevlogen jongen en daarmee in alle opzichten vergelijkbaar met 2014. Helaas werd 2015 niet een kopie van 2008 zoals we hadden gehoopt maar met 38 broedparen mogen we gezien het verloop over een lange reeks van jaren best tevreden zijn. In jaren met strenge winters in combinatie met veel sneeuw zoals in 2011 zien we dat de kerkuilenpopulatie door uitval van broedparen sterk terugterugloopt.

Bovenstaande grafiek met het aantal broedparen geeft aan dat de omstandigheden per broedseizoen sterk wisselen.
Reacties en info: secretariaat@nvwgdegrutto.nl